

Evropska
komisija

Kaj je Eurydice?

Naloga omrežja Eurydice je seznaniti in razumeti, kako so urejeni in kako delujejo različni izobraževalni sistemi v Evropi. Omrežje pripravlja opise nacionalnih izobraževalnih sistemov, primerjalne tematske študije, kazalnike in statistične podatke. Vse publikacije Eurydice so brezplačno na voljo na spletišču Eurydice ali jih lahko naročite v tiskani obliki. Eurydice s svojim delom spodbuja razumevanje, sodelovanje, zaupanje in mobilnost tako na evropski kot mednarodni ravni. Omrežje sestavljajo nacionalne enote v Evropskih državah, koordinira ga Izvajalska agencija EU za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo. Več informacij o omrežju Eurydice najdete na <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Celo poročilo

The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies v angleščini je objavljeno na spletišču Eurydice <http://ec.europa.eu/eurydice>

Tiskane izvide poročila

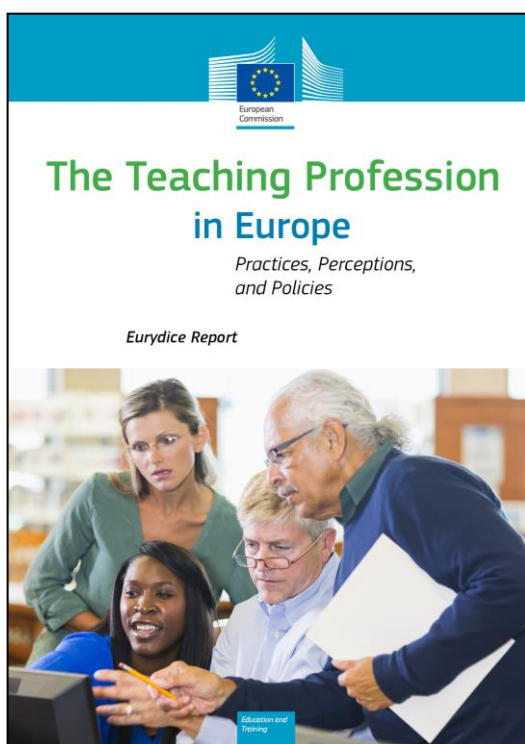
lahko naročite na:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Oseba za stike

Wim Vansteenkiste,
Communication and Publications:
+32 2 299 50 58

Poudarki Eurydice

Učiteljski poklic v Evropi: Prakse, dožemanje in politike

Ali je učiteljski poklic dandanes privlačna karierna izbira? Kakšni so delovni pogoji učiteljev? Kako se učitelji izobražujejo in usposablajo za opravljanje poklica? Ali je mednarodna mobilnost priljubljena med učitelji?

Evropska komisija in Svet Evropske unije sta nedavno poudarila, da je treba izboljšati izobraževanje učiteljev, okrepiti njihov stalni strokovni razvoj in narediti učiteljski poklic⁽¹⁾ bolj privlačen. V tem kontekstu poročilo Eurydice *"The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies"* analizira razmerja med politikami, ki urejajo učiteljski poklic, in odnosi, praksami in dožemanji učiteljev. Poročilo je osredotočeno na skoraj dva milijona učiteljev v nižje sekundarnem izobraževanju (ISCED 2), zaposlenih v 28 državah članicah, vključno z Islandijo, Liechtensteinom, Črno goro,

Makedonijo, Norveško, Srbijo in Turčijo. Temelji na podatkih Eurydice in Eurostata/UOE ter na podatkih sekundarne analize TALIS 2013⁽²⁾, v katero so zajeti tako kvalitativni kot kvantitativni kazalniki.

V poudarkih Eurydice je kratek povzetek nekaterih najpomembnejših ugotovitev poročila, še posebej so poudarjeni prehod iz izobraževanja v učiteljski poklic, stalni strokovni razvoj, mednarodna mobilnost, demografski podatki o učiteljih in delovnih pogojih.

⁽¹⁾ Sklepi Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ("ET 2020")

⁽²⁾ <http://www.oecd.org/edu/school/talis-2013-results.htm>

Učiteljski poklic opravljajo predvsem ženske in v bližnji prihodnosti lahko postane deficitaren

Trenutno je veliko več učiteljic kot učiteljev in delež učiteljev se manjša. Tudi v državah, v katerih je boljše ravnovesje med spoloma, se dandanes odloči za ta poklic manj moških kot pred leti.

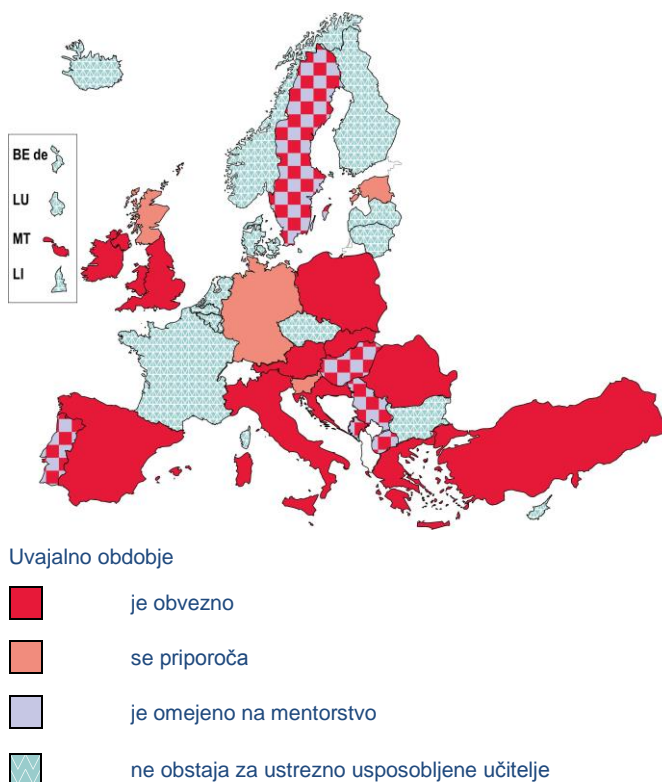
Na evropski ravni je dve tretjini vseh učiteljev starejših od 40 let in okoli 40 odstotkov se jih bo pričakovano upokojilo v naslednjih 15 letih. V nekaterih državah lahko staranje učiteljev vodi do pomanjkanja strokovnih delavcev, če ne bodo pravočasno sprejeli ustreznih politik za promocijo učiteljskega poklica.

V skoraj dveh tretjinah evropskih držav imajo ustrezno usposobljeni učitelji, ki prvič vstopijo v poklic, možnost uvajalnega obdobja

Obstaja širok konsenz, da je prehod iz izobraževanja v poklic zelo pomembno obdobje za ustrezno usposobljene nove učitelje. V tem obdobju naj bi okrepili kompetence in zaupanje, zmanjšalo naj bi se tudi tveganje za zgodnjo opustitev poklica. V skoraj dveh tretjinah držav lahko učitelji na začetku poklicne poti, zaposleni v javni šoli, izkoristijo možnost strukturiranega uvajalnega obdobja z dodatnim usposabljanjem, individualizirano pomočjo in svetovanjem. Ta posebna podpora običajno traja eno leto in lahko vključuje različne oblike dejavnosti, kot so mentorstvo, načrtovani sestanki z ravnatelji oziroma kolegi ter tudi medsebojno preverjanje. V državah, kjer obstaja takšna možnost, je uvajalno obdobje najpogosteje obvezno. Uvajalno obdobje je poleg usposabljanja v času začetnega izobraževanja dodatna možnost profesionalnega usposabljanja učiteljev in se običajno zaključuje z evalvacijo. V Franciji in Luksemburgu, kjer med začetnim izobraževanjem učitelji opravijo izbirne preizkuse, organizirajo uvajalno obdobje s plačanimi učnimi dejavnostmi med strokovnim usposabljanjem.

Samo v šestih izobraževalnih sistemih v Evropi je najmanj 60 odstotkov mlajših učiteljev poročalo, da so opravili program uvajanja. Ta delež je največji v Združenem kraljestvu (Anglija) in v Bolgariji.

Status uvajalnega obdobja za ustrezno usposobljene učitelje, ki prvič vstopijo v poklic, v nižje sekundarnem izobraževanju (ISCED 2) v skladu s temeljnimi predpisi, 2013/14

Vir: Eurydice.

Skoraj vsi novi učitelji pri prvi zaposlitvi dobijo mentorja

V vseh državah sicer ne zagotavljajo celovitega, sistemsko urejenega obdobja uvajanja, mentorstvo pa je urejeno skoraj povsod v Evropi. V državah, v katerih je uvajalno obdobje obvezno za vse ustrezno usposobljene učitelje na začetku poklicne poti, zaposlene v javni šoli, je mentorstvo pogosto obvezni del tega obdobja. Na Poljskem in v Združenem kraljestvu (Severna Irska) zagotavljajo mentorstvo novim učiteljem tudi po obdobju

uvajanja. V EU je delež učiteljev, mlajših od 30 let, ki trenutno imajo mentorja, trikrat večji od deleža učiteljev, starih med 30 in 39 let. Ta podatek dokazuje, da je mentorstvo pogosto ukrep pomoči učiteljem na začetku poklicne poti. Praviloma so mentorji izkušeni učitelji, običajno iz višjega razreda; v nekaterih državah zagotavljajo posebno usposabljanje oziroma pomoč učiteljem mentorjem.

Učitelji bolj potrebujejo strokovni razvoj na področju poučevanja kot na področju predmetnih vsebin

Stalni strokovni razvoj je v osrčju strategije Evropske unije za izboljšanje kakovosti izobraževanja. Analiza potreb učiteljev po stalnem strokovnem razvoju kaže, da učitelji verjamejo, da imajo dovolj znanja o predmetu, ki ga poučujejo, želijo pa razvijati učne metode. Učitelji so izrazili potrebo po strokovnem usposabljanju za učinkovito in sodobno poučevanje, na primer na področju tehnologije, ter usposabljanju za krepitev zmožnosti učencev.

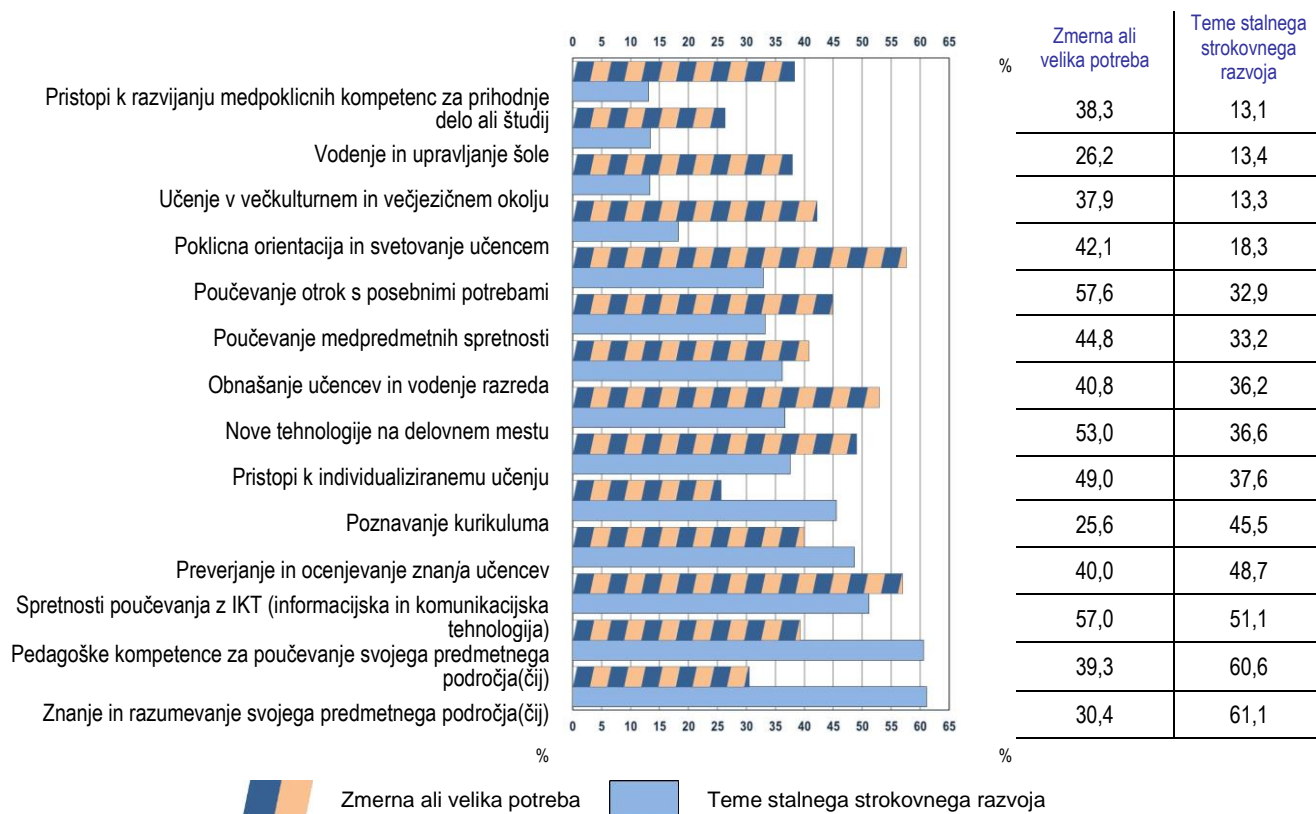
Več kot 50 odstotkov učiteljev je izrazilo zmerno do veliko potrebo po profesionalnem razvoju na področju poučevanja učencev s posebnimi potrebami, spretnosti in znanja IKT za poučevanje in na področju novih tehnologij na delovnem mestu. Tem sledijo pristopi k individualiziranemu učenju, poučevanje medpredmetnih spretnosti ter svetovanje in poklicna orientacija učencev.

Vsebine dejavnosti stalnega strokovnega razvoja povsod ne ustrezajo potrebam učiteljev

V večini držav je stalni strokovni razvoj dolžnost učiteljev. Vendar izražene potrebe učiteljev pogosto niso usklajene z dejansko vsebino stalnega strokovnega razvoja. Pogosto tam, kjer so potrebe velike, je ponudba ustreznih vsebin strokovnega razvoja nezadostna. Na primer, 38 odstotkov učiteljev je izrazilo zmerno do veliko potrebo po usposabljanju za poučevanje v večkulturnem ali večjezičnem okolju in samo okoli 13 odstotkov jih je dobilo priložnost stalnega strokovnega razvoja na to temo. Takšno neusklajenost je opaziti tudi na področjih, kot so svetovanje in poklicna orientacija

učencev, poučevanje otrok s posebnimi potrebami ter poučevanje medpredmetnih spretnosti. Nasprotno je pogosto prevelika ponudba stalnega strokovnega razvoja na področjih, za katere so učitelji izrazili majhno potrebo. To velja za poznavanje kurikulumu ter poznavanje in razumevanje svojega predmetnega področja oziroma predmetnih področij. Spretnosti IKT za poučevanje so med redkimi temami, pri katerih ponudba zadosti potrebam.

Delež učiteljev v nižje sekundarnem izobraževanju (ISCED 2), ki so potrdili, da so dejavnosti njihovega strokovnega razvoja v zadnjih 12 mesecih pred raziskavo zajemale določene teme, in delež učiteljev, ki so izrazili zmerno ali veliko potrebo po strokovnem razvoju na iste teme, raven EU, 2013

Če želimo prilagoditi ponudbo, moramo prisluhniti učiteljem

V nekaj državah najvišja oblast, pristojna za izobraževanje, določi vsebino stalnega strokovnega razvoja učiteljev, medtem ko je v drugih državah pristojnost te oblasti omejena na reformna področja. Zanimivo, da so države, v katerih so izražene potrebe učiteljev po razvoju večje, tudi države, v katerih o ponudbi stalnega strokovnega razvoja soodločajo na najvišji ravni.

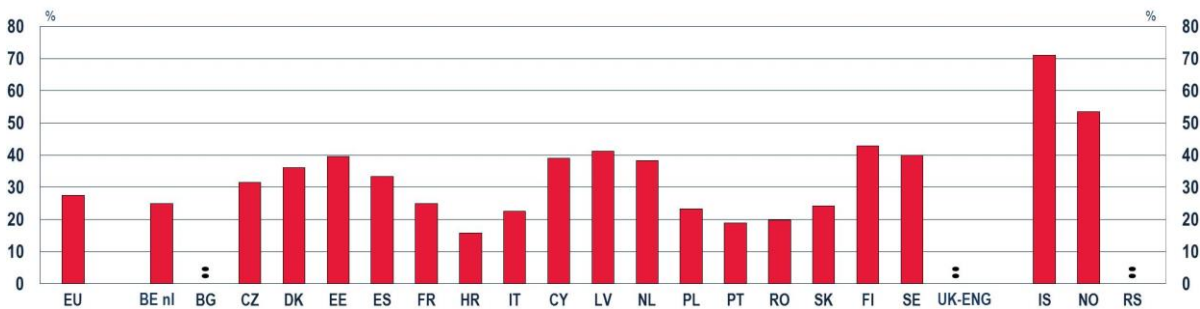
To nakazuje na odnos med tem, kako učitelji dojemajo potrebe, in nacionalnimi politikami na področju stalnega strokovnega razvoja. Zato je smiselno, da pri odločanju o vsebini stalnega strokovnega razvoja tesneje sodelujejo pristojni organi, šole in učitelji. Tako se bo slišal in priznal glas učiteljev.

Manj kot tretjina učiteljev je bila poklicno v tujini

Na ravni EU je 27 odstotkov učiteljev odšlo najmanj enkrat v tujino poklicno. Kot kaže slika spodaj, je ta delež največji v nordijskih in baltskih državah. V vseh vprašanih državah, z izjemo Islandije, so najbolj mobilni učitelji tujih jezikov v primerjavi z učitelji družboslovnih predmetov, z učitelji branja, pisanja in literature ter naravoslovja in matematike. Zdi se, da je mednarodna mobilnost bolj strokovna potreba učiteljev tujih jezikov

kot drugih, tako med začetnim kot stalnim strokovnim usposabljanjem. Na ravni EU je bila v tujini poklicno več kot polovica učiteljev tujih jezikov. To je za njih priložnost, da vadijo jezik, ki ga učijo, in da poglobijo vpogled v kulturo, ki ga nato lahko prenesejo na svoje učence. Vseeno pa je na ravni EU več kot 40 odstotkov vprašanih učiteljev modernih tujih jezikov poročalo, da še nikoli niso poklicno odšli v tujino.

Delež učiteljev v nižje sekundarnem izobraževanju (ISCED 2), ki so bili v tujini poklicno, 2013

Vir: Eurydice, po podatkih OECD, TALIS 2013.

Program Erasmus+ je glavni vir financiranja mednarodne mobilnosti učiteljev

Glavni program financiranja mednarodne mobilnosti učiteljev v EU je Erasmus+ (2014–2020), program EU za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport. V tem programu lahko tako diplomanti kot zaposleni učitelji pridobijo štipendije za mobilnosti, da se vključijo v študij ali programe za stalni strokovni razvoj v tujini ter sodelujejo v mednarodnih projektih, ki spodbujajo

mobilnost.

Skoraj četrtina "mobilnih učiteljev" odpotuje v tujino poklicno pod okriljem programa EU, pod okriljem nacionalnih ali regionalnih programov pa samo desetina.

V več kot polovici vseh evropskih držav, predvsem zahodne in severne Evrope, so za podporo mobilnosti učiteljev sprejeli nacionalne programe na najvišji ravni.

Na presojo o privlačnosti učiteljskega poklica vpliva več dejavnikov

Delovni pogoji, kot so zaposlitveni status, plače, učna obveznost, se med evropskimi državami zelo razlikujejo. Nekateri vplivajo na zadovoljstvo učiteljev pri opravljanju poklica in na njihovo doživetje o tem, kakšen ugled uživajo v družbi.

Med ugotovitvami poročila je tudi ta, da vplivajo na doživetje učiteljev okoljski dejavniki, kot so razmerja med učiteljem in učenci, sodelovanje med učitelji ter sistemi ocenjevanja in napredovanja učiteljev.

Poročilo v angleščini *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies* je objavljeno v angleščini na spletišču Eurydice:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Publications:The_Teaching_Profession_in_Europe:_Practices,_Perceptions,_and_Policies

Glej tudi *Teachers and Education Staff*: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Teachers_and_Education_Staff